

Elektromos Nők Koszmos Szeretője - The Jimi Hendrix Experience: Electric Ladyland (1968)

A rock első kozmikus zenésze volt a rocknak, aki bocsánatot kért az égre küldött csókért, de nem azért, mert érdekelték a csillagok, az Úr, a Földön túli világ, hanem azért, mert a benne lévő energiát, Zene-Tudatot egyesén az Univerzumtól kapta.

Csak így lehetett olyan zseni, aki nem ismer korlátokat, akinek megnyíltak a hangok mások előtt rejtett, titokzatos útjai. Ő tudta megvalósítani Zene és Szerelem többdimenziós Egységét – a legtökéletesebben az Experience-trió Electric Ladyland című kettő albumával - úgy, hogy követői legfeljebb ennek az Egységnek kisebb-nagyobb töredékeit tehették magukévá.

Hendrix és két társa, a középszerű, ám becsületes Noel Redding basszusgitáros, valamint a sokoldalú, hű dobos, Mitch Mitchell ebben a 82 percben, amely borítóján 24 meztelen szépséggel hozzájárult a Nő felszabadításához (nem véletlenül tiltották be sokhelyütt, miközben a Playboy és a Penthouse virágzott...) átértelmezett mindent, amit eddig a modern zenéről tudtunk. Innentől kezdve mást jelentett a blues, amelyben Jimi első élményei gyökereztek, mást jelentett a pszichedelia, de rock and roll, a jazz, a funky és az elektronikus muzsika is. Holott Jimi is csak hat húros gitáron játszott, igaz, annak minden apró lehetőségét kihasználta, mind a hangsorokban, mind az elektromos technikában: ő nem azért használt hanghatásokat, feed-back-et, wah-wah-t, és más, abban a korban élenjárónak számító szerkezeteket, hogy "villogjon" velük, hanem azért, mert féktelen kíváncsiság, útkeresési vágy hajtotta. Az ő michelangelói sziklája az a

bizonyos Öshang volt, amelyből csak a legelhivatottabbak hallják ki saját testük és lelkük mágneses rezgéseit. És bár élt drogokkal, és halálát heveny alkohol- és gyógyszermérgezés okozta, akárcsak hasonló sorsú kortársát, John Coltrane-t, őt sem a "mesterséges paradicsomok" tették emberfelettivé. Sajnos, túl szűkre szabta magának az időt, mindössze öt év tündöklés jutott neki, és már soha nem tudjuk meg, meddig juthatott volna.

Próbáljuk meg a lemezt csendben, akár sötétben végighallgatni, hogy minden hangja átjárjon minket. Öleljük magunkhoz a Női Nemet a címadó, szinte szindbábian kószáló rövid dallal, majd találjuk meg a Rendet a Crosstown Traffic zűrzavarában. Éljük át a Sámánok extázisának két stádiumát a Voodoo Chile hosszú, lassú blues-os, majd rövid, kataklizmatikus, beszélő, torokköszörülő gitáros, követhetetlenül futkározó hangokkal teli visszatérésével, amelyben, míg „szigetté gyúr egy ízekre szedett hegyet”, figyelmeztet: „Ha nem találkozunk ezen a világon, majd a következőn egymásra találunk. El ne késs!”. Ez utóbbi változatáról mondta Jimi 1969-70 fordulóján a Band of Gypsys-koncerten, hogy ez a Fekete Párducok radikális mozgalmának himnusza. Ennyivel tartozott a Huey P. Newton és Bobby Seale alapította mozgalomnak, amely őt a fekete testvériség elárulásával vádolta amiatt, hogy Londonba ment fehér muzsikusokkal játszani és nehezen értették meg, hogy az amúgy is rejtélyes eredetű Jimi és művészete felette áll minden ostoba faji előítéletnek. (Állítólag ugyanebből az okból alapította meg a Band of Gypsys-t is, egyetlen, csak feketékből álló, roppant rövid életű zenekarát). A Voodoo Chile (Slight Return) termonukleáris élményét kapjuk az Easy Rider betétdalaként ismert, az Axis: Bold As Love albumon szereplő If 6 Was 9-ban, majd az amerikai himnusz (Star Spangled Banner) woodstock-i, a minden katonai temetések

velejárójával, az Il Silenzio motívumával tarkított változatban, és stúdióverzióban egyaránt, végül pedig a Machine Gunban, amelyet egyszerre ajánlott a Vietnamban harcoló katonáknak, akik között ott voltak egykori bajtársai, a 101-es légi deszantosok, és azoknak a béketüntetőknak, akik a rendőrrattakkal szálltak szembe Chicagóban. A Gypsy Eyes túlhevült rohanásából azonban már életében rágógumi-reklám lett, holott ebben Hendrix anyját idézte fel, akiért két férfi harcolt és ketten tekintették magukat Jimi apjának.

Jó kis rock and rollra mozdulhatunk a Come On-nal (Earl King szerzeménye), a Long Hot Summer Night korrekt funky. Tangólépésben bámuljuk a tüzet a House Burning Downban, míg a Rainy Day, Dream Away boogie-jában a gitár kérdezz-feleleket játszik. És utazzunk el az 1983...A Merman I Should Turn To Be, majd a Moon, Turn The Tides, Gently, Gently Away...összesen 15 percével (mi az, hogy 15, mi az, hogy perc és azt sem tudjuk pontosan, hol végződik az első, hol kezdődik a második..) a Galaxis sugarainak minden irányába, de mielőtt visszatérünk a Földre, vegyünk egy mély lélegzetet, hogy nehogy egy köztes állapotban maradjunk az odafent gong-ütései és az idelent zuhanó üstökös sistergése fogságában.

“boldogan keltem fel tegnap reggel
éltem bár a harc még nem ült el
szerelmem Cathy és én utoljára
indultunk el a zajló tengerhez
nem meghalni
újjászületni
messze
a legyűrt megkínzott földektől
örökre

mondd látod-e
micsoda kín
a Föld minden darabja
fuldoklik kinn

óriás tollak
rúzsos tárgyak
zuhognak s jajt okoznak
sarki fény ezüstös kék
vérvörösbe lép

ahogyan lábunk a homokpartot
tapossa
mindig csak előre

olyan keserves hogy barátaink
nem lehetnek ma velünk
s a gép amelyet terveztünk
nem lesz menedékünk

azt mondják lehetetlen
hogy az ember örökké
víz alatt éljen
és lélegezzen
ez a végső fájdalom
ez a bűnöm nincs bocsánatom
azt mondják tudod mi a jó
mi isten szavától való
király kegyétől való

így én és a kedvesem
homokba szeretkezünk ketten
hogy üdvözöljük az utolsó percet

a szárazföldet
elvégeztetett és
jól végeztetett
hajszálunk sem görbült
mondhatjuk: Isten veled
csillaghalak és óriáscápák
mosollyal köszöntenek
mielőtt fejünk lemerül
végre
pillantást vetünk a gyilkos zaj képére
mely nem divat már”

A Sellők és a Hold ihlette hang-út, csak egyike volt Jimi folyamatosan táguló-szélesedő ösvényeinek, amelyet a Third Stone From The Sunnal vájt ki magának, és amely a Little Wingen és a Bold As Love-on át vezetett a Mermanig, majd továbbhaladt, ködbe veszően az Angelbe, a Driftingbe és New Rising Sunba. Ez utóbbi bevezetőjéről mondta egykor gimnáziumi zenetanárom, hogy olyan, mintha sok-sok válaszút előtt állna és még akkor sem biztos magában, amikor már eldöntötte, hogy merre megy tovább...

De rajzolhatunk kínai árnyakat a The Burning of The Midnight Lamp fényeiből, amelyet Cissy Houston (Whitney édesanyja) és a The Sweet Inspirations vokáljai világítanak meg. Mandolint és csembalót is hallunk, holott minden csak gitár. És kinevethetjük a Bolond és a Tolvaj üldözőit az All Along The Watchtower Bob Dylan után szabadon gúnyossá húzott pendítéseivel kivert egerúton.

Amikor nemrégiben a Titánra leszállt európai műhold különleges hangokat közvetített a Földre, Jimi Hendrix jutott eszembe. Egyszer azt mondta, hogy szeretne elsőként a

Marson blueset játszani. Lehet, hogy most az egykor élő bolygó emlékeit kutatná.